

Ny Mølle, dens ejere og fæstere

I 1337 udstedte kong Valdemar Atterdag et dekret, der lyder: ”Intet vand må løbe i havet uden at have været folket til gavn.” Mon det fik til følge, at der blev bygget flere møller i Danmark? Måske er Ny Mølle, som det her drejer sig om, blevet opført på den tid. Dens navn tyder på, at den kan have erstattet en nedlagt mølle; måske den der menes at have ligget nærmere ved Tustrup, hvor der i åbunden er fundet nedrammede pæle som til et stemmевærk til en mølle.

Ny Mølle har igennem mange år været ejet af den til enhver tid værende ejer af Løvenholm, der har haft meget såkaldt strøgods over hele Djursland.

I årene op til 1813 med statsbankerot og årene derefter kom også Løvenholms ejer i økonomiske vanskeligheder og måtte sælge sit gods.

Ved auktion i 1823 blev Ny Mølle solgt til P. Hviid på Sorvad, som ejede den i en længere årrække, indtil den i 1858 kom i privat eje.

Møllen blev drevet af fæstere i mange år. Den første, jeg har kunnet finde, stod optegnet i Løvenholms jordebog af 1656. Det var Peder Jensen. Jeg har ikke kunnet finde noget fæstebrev på ham. I 1693 fæster Anders Nielsen Østergård fra Ørsted møllen. Han gifter sig med enken på stedet Johanne Knudsdatter Rossing, som har to sønner Knud og Peder Jensen. Det fortæller jo, at der har været en fæster ved navn Jens måske Pedersen! I 1728 dør Anders Nielsen, men enken får i 1729 tilladelse til at sidde i uskiftet bo. Hun fortsætter fæstet med sin søn Knuds hjælp.

Hun afgår ved døden i 1747, og sønnen Knud Jensen overtager fæstet efter sin mor. Han gifter sig i 1751 med jomfru Helvig Christiane Lemike fra Højholdt, men dør barnløs allerede i 1752. Morten Andersen af Estrup bliver ny fæster, og han gifter sig med enken på stedet. (Dette er en betingelse for at blive fæster ifølge en paragraf i fæstebrevene, en betingelse, som måske ikke altid er så rar at skulle opfylde).

Ægteparret får sønnen Knud, der efter faderens død i 1774, bliver ny fæster på møllen. Knud Andersen er gift med Ane Kirstine Andersdatter Stisen fra Grenå. I 1784 falder han, ifølge kirkebogen ”i raseri” (=epilepsi?) og dør.

I 1785 fæster Anders Jørgensen Gran møllen og gifter sig med enken. Han er fæster i en længere årrække og flytter i 1834 til Vivild, hvor han har købt Ondpenggården. Sønnen Jørgen Andersen Gran, der i 1824 er blevet gift med Ane Laursdatter fra Rygårdstrand, fortsætter fæstet til 1845. Da må møllen have skiftet ejer, for den næste mand på møllen er ikke fæster, men bestyrer. Han hedder Hans Jørgen Olesen og er ugift. Han flytter i 1857 til Nielstrup Mølle som bestyrer. Samme år kommer Søren Jensen med familie fra Randers og køber møllen, og i de år, han ejer den, er der meget liv og virke på møllen. En søn fortæller i sine erindringer om livet på møllen. Der bliver bagt rugbrød, op til 500 om ugen, og bønderne holder mange af gangen og venter på at blive betjent. Som dreng hjælper han til overalt, og han kan huske, at der måtte bildes kværne om aftenen, for om dagen var der ikke tid, da møllen ikke måtte stå stille.

I 1880 overtager sønnen Jens Søren Nicolai Jensen møllen og driver den til 1912, hvor en søn Hans Isak Jensen som tredje generation overtager den. I 1915 forøger han møllens tilliggende væsentligt, idet han køber 32 tdr. land fra den nærliggende gård Frisenlund. Men da verdenskrigen er forbi i 1918, fornemmer han, at med elektricitetens indførelse vil også mange gårde på landet anskaffe sig en kværn, så de selv kan male deres korn, og dermed bliver der mindre arbejde til mølleren. Derfor sælger han møllen på dette tidspunkt.

Møllen får dog nogle årtier mere at fungere i; især i årene 1940-45 bliver der brug for møllen, men i 1950 bliver den nedlagt efter at have fungeret i måske mere end 400 år.

Inga Ladefoged